

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)

Proceedings

STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024

Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University (Ukraine)
The College of New Jersey (USA)
Camarines Sur Polytechnic Colleges (Philippines)
European Danube Academy (Germany)
University of Kragujevac (Serbia)**

Proceedings

**STRATEGIC INNOVATIONS OF SOCIAL COMMUNICATIONS AND
FOREIGN PHILOLOGY IN CRISIS TIMES**

I International Scientific and Practical Conference

1 June 2024
Sumy State University, Ukraine

Sumy 2024

UDC: 81'25'42:316.7(063)(0.034)

S88 Strategic Innovations of Social Communications and Foreign Philology in Crisis Times: collection of scientific paper of the I International Scientific and Practical Conference (1 June 2024) / responsible editor Nabok M., responsible designer Sadivnycha M. Sumy: Sumy State University, 2024. 351 p.

The collection includes scientific materials devoted to current problems in the field of distance teaching and learning in the era of digital technologies, in particular in language pedagogy, media innovations, modern translation, ethnolinguistics, stylistics, methods and methodologies of modern linguistic and literary disciplines. The composition of the collection is scientific research on the preservation of national identity and cultural heritage, intercultural communications, psychological theory and practice, sociological research.

For teachers of higher education institutions, graduate students, students, teachers of secondary schools, gymnasiums, lyceums and colleges, all those interested in socio-humanitarian issues.

The materials are printed in the author's editorial

Sumy State University, 2024

Беценко Т.П.

ORCID: // <https://orcid.org/0000-0002-1936-6673>

доктор філологічних наук, професор

м. Суми, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ЗАСОБУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ У ЗВО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ (з досвіду роботи)

Проектна технологія сьогодні є однією із затребуваних. Метод проєктів осмислюється як освітня технологія, що спрямована на здобуття учнями, студентами знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою і передбачає формування в них специфічних умінь і навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку. Робота над проєктом – це практика особистісно-орієнтованого навчання в процесі конкретної діяльності учня, студента на основі його вільного вибору, з урахуванням його інтересів (Коновальчук, 2017).

Проектування є «методом технологізації всіх видів робіт, пов'язаних з освоєнням і реалізацією нововведення. В сучасній практиці проєктний підхід стає методологічною основою й провідним методом організації інноваційної діяльності, а проєкт виконує функції технологічно-конструкторської розробки процесу реалізації інновацій, переведення теоретичних моделей на мову практичних дій і процедур. Перевагами проєктної технології реалізації нововведень є її гнучкість, можливість адаптації до різних за цілями, змістом та масштабністю інновацій, ефективне використання ресурсів, надійність у досягненні й моніторингу результатів. Співробітництво, обмін досвідом в процесі спільної роботи над проєктом, можливість реалізації своїх індивідуальних здібностей та авторських ідей підвищує мотивацію, активність, зацікавленість, інтерес загальної маси педагогів до інноваційної діяльності» (Беценко, 2022).

Технології управління інноваційними проєктами представлені у працях таких учених, як В. Балашов, Н. Білоусова, С. Бушуєв, Л. Даниленко, Д. Васильєв, Л. Вознюк, В. Воропаєв, О. Зосименко, Л. Калініна, Д. Новіков, Т. Сорочан, О. Трінітатська та ін.

Мета – з'ясувати мету і особливості реалізації проєктної технології, окреслити вимоги до організації проєктної діяльності студентів-філологів – майбутніх педагогів – у процесі вивчення курсу «Історія української літературної мови»; подати теми можливих проєктів.

Виклад основного матеріалу. Проєктні технології мають певні стандартні алгоритми, організаційні етапи, дотримання яких є обов'язковим. Це, зокрема: визначення й аналіз цілей проєкту; осмислення схеми (конструкції), оцінки й вибору альтернативних підходів до здійснення проєкту; складання структури проєкту, вибір складу виконавців, добір ресурсів, визначення термінів виконання робіт; управління взаємодією із зовнішнім середовищем; регулювання ходом реалізації робіт (внесення коректив та ін.).

Ученими встановлено таку послідовність етапів технології проєктування процесу реалізації інновацій: організаційний, інформаційно-аналітичний, прогностично-цілеутворювальний, процесуально-ресурсний, конструювання, експертизи, реалізації, рефлексивно-оцінювальний (Беценко, 2022).

Мета проєктної діяльності, пропонованої у процесі вивчення курсу «Історія української літературної мови», передбачає досягнення навчальної, розвивальної і виховної цілей:

навчальна:

навчити самостійно і творчо працювати; вчити опановувати нові підходи у пошукові та репрезентації інформації; вчити пізнавати нове; навчити відшукувати інформацію, добирати, вибирати основне, здійснювати аналітико-синтетичну обробку; навчити презентувати опрацьований матеріал;

розвивальна:

розвивати вміння вчити самостійно мислити, формувати вміння відчуття наукової проблематики, новизни матеріалу, активізувати потяг до науково-

дослідних експериментально-пошукових студій; генерувати вміння займатися самоосвітою, самопідготовкою; розвивати прагнення бути першовідкривачем у науковій галузі;

виховна:

виховувати потяг до творчості, до науково-дослідних студій, до пізнання нових технологій; плекати інтерес до наукових відкриттів.

Очікувані результати від проєкту:

- проєкт повинен базуватися на стрижневих, опорних вузлах, змістових домінантах теми, на винесенні їх в епіцентр обговорення; - проєкт повинен відкривати перспективи дослідження теми; - проєкт повинен апелювати до новизни, актуальності повідомлюваної інформації. Бажано, щоб проєкт містив посилання на нерозв'язану проблему, дискусійне питання тощо; - проєкт повинен бути наповненим фактами, визначеннями основних понять, гіпотезами; - проєкт повинен розширювати світогляд; - проєкт повинен виробляти відчуття теми, глибинне чуття предмета дослідження, формувати смак науковця, особистість дослідника-пошуковця.

У процесі виконання проєкту необхідно вчити студентів творчо мислити, систематизувати матеріал, добирати яскраві ілюстрації, репрезентувати матеріал для дискусій, продукувати порівняння, зіставлення фактів, генерувати нові ідеї та пропонувати альтернативні, актуальні шляхи їх розв'язання. Обов'язково потрібно навчити студентів ілюструвати виклад короткими, змістовними прикладами.

З досвіду роботи можемо стверджувати, що процедура організації, підготовки та виконання проєкту має таку послідовність:

- пояснення викладача щодо організації, підготовки та здійснення проєкту.
- осмислення студентами теми, запропонованої для проєктного висвітлення.
- складання плану роботи над проєктом.
- здійснення добору матеріалу (статей, монографій методичних рекомендацій енциклопедичних матеріалів, фото персоналій, фільмів, відео, малюнків, схем).
- - аналіз, систематизація, класифікація матеріалу.

- опрацювання теоретичного матеріалу. Виділення ключових питань, запланованих для висвітлення.

- складання плану проєкту (формулювання розділів).

- підготовка схеми макету проєкту за планом.

У процесі виконання проєкту студенти вчаться самостійно добирати матеріал, опрацьовувати, систематизувати, класифікувати, узагальнювати, ущільнювати/компресувати, розширювати, вибирати основне, конкретизувати. Одночасно вони набувають умінь творчо мислити, творчо репрезентувати результати дослідів. Вчаться естетично оформляти роботу. У них виробляється смак наукового чуття, смак творчого духу. Вони набувають досвіду дослідника-шукача.

Підготовка проєкту – доволі складне завдання, адже це – різновид наукової роботи. У процесі вивчення курсу «Історія української літературної мови», як переконує досвід роботи, можна рекомендувати виконання таких різновидів проєктів, як:

проєкт – ілюстрація до навчальної теми

Підготовка такого проєкту зумовлена потребою проілюструвати вивчений теоретичний матеріал, поглибивши окремі питання. Передбачені коментарі до основних понять теми, ключові гіпотези, авторські концепції, персоналії вчених, наукові джерела з теми. Наприклад, реальними видаються проєктні продукти на зразок: «Основні підходи до історії української мови», «Хронологія історії української мови», «Виділення української мови з праслов'янської мовної єдності: основні риси», «Особливості давньоукраїнських говорів у X-XIII (XIV) ст.», «Іван Франко в історії української літературної мови», «Мовна практика письменників-шістдесятників»; «Мовна діяльність письменників 80-хрр. ХХ ст. і їх внесок у розбудову української літературної мови», «Оцінка мовно-естетичної діяльності митців-сюрреалістів ХХ ст. в історії української літературної мови», «Методи дослідження історії української літературної мови», «Зв'язки історії української літературної мови з іншими розділами гуманітарних знань», «Джерела з історії української літературної мови», «Давні

пам'ятки з історії української літературної мови» та ін.;

проект – узагальнення матеріалу

Такий проект є своєрідним підсумком блоку тем розділу; наприклад, можливі проекти на теми: «Історія української літературної мови в персоналіях»; «Теоретичні питання курсу «Історія української літературної мови», «Дискусійні питання курсу «Історія української літературної мови», «Погляди вчених на проблему походження української мови», «Українські і зарубіжні вчені – дослідники історії української літературної мови», «Джерелознавча база історії української літературної мови»;

Евристичний проект – дослідження, розробка нової теми і репрезентація отриманого матеріалу. Означений різновид проекту – науково-дослідна розробка з новими результатами, новими фактами, раніше не відомими загалу; представлення власних наукових дослідів із залученням матеріалів інших наукових студій. Наприклад: «Значення мовно-поетичної діяльності Лесі Українки в історії української літературної мови», «Епістолярій Лесі Українки як джерело вивчення внеску письменниці у розвиток української літературної мови», «Вплив фольклорних джерел на формування мовної особистості Лесі Українки», «Внесок поетів-футуристів у розвиток української літературної мови», «Павло Тичина в історії української літературної мови: погляд крізь роки», «Мовостиль письменника як джерело вивчення історії української літературної мови».

Окремо варто практикувати краєзнавчі проекти. Скажімо, щодо Сумського регіону актуальними будуть проекти на зразок: «Б. Д. Грінченко в історії української літературної мови», «Пантелеймони Куліш в історії української літературної мови», «Мовотворчість М. Хвильового в ракурсі історії української літературної мови», «Мовна особистість Івана Багряного в історії української літературної мови», «Значення мовознавчої діяльності Б. Антоненка-Давидовича в історії української літературної мови», «Мовно-літературна діяльність Б. Антоненка-Давидовича в оцінці критиків».

Які знання і вміння повинен набути здобувач освіти у процесі виконання

проєкту?

Здобувач вищої педагогічної освіти зобов'язаний:

знати: вимоги, правила підготовки, оформлення проєктів; методи і способи пошуку та обробки інформації на задану тему; теоретичний матеріал висвітлюваної теми, шляхи і способи його практичного застосування.

вміти: добирати матеріал, систематизувати, реалізовувати у конструюванні проєктів; здійснювати пошук матеріалу; знаходити і виділяти дискусійні моменти; висувати гіпотези; продукувати власні тексти на основі опрацьованого матеріалу.

Що найскладніше в підготовці проєкту? Дібрати матеріал, заглибитися в нього, вибрати основне, найзмістовніше; класифікувати; сформулювати заголовок, підзаголовок і максимально стиснуто представити в межах одного слайда інформацію підрозділу (окремого фрагменту). Кожен слайд – це практично узагальнення певної частини матеріалу, мікротема, тому бажано, щоб ця частина мала заголовок.

Як уже наголошувалося, реалізація проєктної діяльності передбачає відкриття в особистості творчих резервів, самовдосконалення, поглиблення теоретичних знань, розвиток умінь поєднувати теорію з практикою, формування вміння ущільнювати матеріал, максимілізувати. Виконання проєкту орієнтує на самопошук, на саморозвиток, самоствердження в певній галузі знань; формує смак, естетику моделювання.

Підготовка проєкту візуалізує особисте бачення індивідом означеної проблеми, засвідчує глибину і обсяг осмислення проблематики, її конкретизацію. Підготовка і виконання проєкту формує чіткість мислення індивіда, конкретність дій творчість

Отже, проєктна технологія – шлях до успішного навчання, до створення оптимального освітнього середовища. Проєкт виступає засобом і способом реалізації освітніх завдань. Він є необхідним складником організації навчання здобувачів вищої освіти – майбутніх педагогів-філологів. Разом з тим використання цього різновиду роботи повинно бути вмотивованим, доречним,

планомірним.

Список використаних джерел:

Беценко, Т. (2022). Робоча програма з дисципліни «Історія української літературної мови». Суми: Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка.

Коновальчук, І. (20217). Проектні технології здійснення інноваційної освітньої діяльності. Проблеми освіти: зб. наук. праць, Вип. 87. С. 133–139.

Yemelianova O.V.

ORCID: 0000-0002-3277-1227

Candidate of Philological Sciences

Associate Professor, Associate Professor of the Department of Germanic Philology

Sumy State University

Sumy, Ukraine

ENGLISH CORPORA AS AN EFFECTIVE TOOL TO ENHANCE TRANSLATION PROFICIENCY

Nowadays the study of languages via the use of corpus-based tools is considered to be one of the promising directions in modern linguistics and language learning and teaching (Yemelianova, 2024). As Peter Crosthwaite points out, «corpus linguistics has played an important role in language teaching for decades», and at the same time the scholar mentions that «no one is under the illusion that corpora (at least, in their direct data-driven learning, DDL) have finally entered mainstream classroom pedagogy» (Crosthwaite, 2024).

Pedagogical corpus applications can be categorized into two types: indirect applications and direct applications. These terms are sometimes referred to as hands-off and hands-on by other researchers. In the hands-on method, students have direct computer access to a corpus, typically to learn vocabulary definitions. Conversely, the hands-off method requires students to use printed corpus materials provided by their